Çok Yönlü Alg?lanan Sosyal Destek Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çok Yönlü Alg?lanan Sosyal Destek Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19270

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çok Yönlü Alg?lanan Sosyal Destek Ölçe?i (ÇYASDÖ), bireylerin çevrelerinden alg?lad?klar? sosyal deste?in düzeyini ve kaynaklar?n? ölçmek amac?yla geli?tirilmi? olan, uluslararas? alanda kabul görmü? bir psikolojik ölçek olan Multidimensional Scale of Perceived Social Support (MSPSS) temel al?narak Türkçe'ye uyarlanm??t?r. Bu uyarlama çal??mas?, özellikle ergenlik ve genç yeti?kinlik dönemindeki bireylerin (12-22 ya? grubu) alg?lad?klar? deste?i, aile, arkada?lar ve önemli di?er ki?i olmak üzere üç temel boyutta de?erlendirmeyi hedefler. Alg?lanan sosyal destek, psikolojik iyi olu?, stresle ba?a ç?kma ve genel ya?am doyumu aç?s?ndan kritik bir yap?y? temsil etti?inden, ÇYASDÖ'nün psikometri alan?nda önemli bir yeri bulunmaktad?r. Ölçe?in Türkçe geçerlik ve güvenirlik çal??malar?, 1993 y?l?nda Y. H. Çak?r taraf?ndan bir yüksek lisans tezi kapsam?nda gerçekle?tirilmi?tir.

Ölçek, bireyin sosyal çevresi taraf?ndan ne kadar sevildi?ini, de?er verildi?ini ve desteklendi?ini sübjektif olarak de?erlendirmesini sa?lar. Bu sübjektif alg?, bireyin psikolojik sa?l??? üzerinde nesnel destekten daha etkili olabilmektedir. ÇYASDÖ, bu alg?y? ölçerek klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda risk alt?ndaki gençleri belirleme ve destek müdahalelerinin etkinli?ini de?erlendirmede de?erli bir araç sunar.

Anahtar Kelimeler

Çok Yönlü Alg?lanan Sosyal Destek Ölçe?i, ÇYASDÖ, Sosyal Destek, Alg?lanan Destek, Ergenlik, Gençlik, Uyarlama, Psikolojik Ölçek, Güvenirlik, Geçerlik.

Yazarlar

Uyarlayan Yazar: Çak?r, Y. H.

Amaç

Çok Yönlü Alg?lanan Sosyal Destek Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin sosyal çevrelerinden ald?klar?n? dü?ündükleri deste?in yo?unlu?unu ve kalitesini çok boyutlu olarak ölçmektir. Ölçek, bu deste?in ana kaynaklar?n? (aile, arkada?lar, önemli di?er ki?i) ayr??t?rarak, hangi sosyal a?lar?n birey için daha güçlü veya daha zay?f oldu?unu tespit etmeye olanak tan?r. Bu, özellikle ergenlik döneminde, sosyal çevre de?i?imlerinin ve ba??ms?zla?ma süreçlerinin yo?un ya?and??? 12-22 ya? aral???ndaki gençlerin psikososyal ihtiyaçlar?n? anlamak için kritik öneme sahiptir.

Ölçek, klinik psikoloji ve geli?im psikolojisi ara?t?rmalar?nda kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r. Elde edilen veriler, bireyin stres kar??s?ndaki dayan?kl?l???n?, akademik ba?ar?s?n?, depresyon ve anksiyete gibi psikopatolojik risklerini öngörmede kullan?labilir. Ayn? zamanda, okul temelli

ARABPSYCHOLOGY.COM

rehberlik hizmetlerinde ve aile dan??manl??? süreçlerinde destekleyici müdahalelerin hedeflenmesi aç?s?ndan da yol göstericidir.

Yap?

ÇYASDÖ'nün ölçtü?ü temel yap?, "Çok Yönlü Alg?lanan Sosyal Destek"tir. Bu yap?, bireyin çevresindeki insanlar?n kendisine sevgi, sayg?, ilgi ve yard?m sa?lad???na dair sahip oldu?u sübjektif inanç ve beklentileri içerir. Ölçek, bu alg?y? genellikle üç alt boyutta inceler:

Aile Deste?i: Bireyin ailesinden gördü?ü duygusal ve araçsal deste?in alg?lanan düzeyi.

Arkada? Deste?i: Akran grubundan ve yak?n arkada?lardan al?nan deste?in alg?lanan düzeyi. Bu, özellikle ergenlikte kimlik geli?imi ve sosyal entegrasyon aç?s?ndan önemlidir.

Önemli Di?er Ki?i Deste?i: Romantik partner, mentor veya yak?n bir akraba gibi bireyin hayat?nda özel bir yere sahip olan tek bir kaynaktan al?nan destek.

Bu çok boyutluluk, ara?t?rmac?lar?n sadece genel bir destek puan? almak yerine, deste?in kayna??na göre farkl?l?klar? incelemesine olanak tan?r. Örne?in, bir genç aileden yüksek destek al?rken, akranlar?ndan dü?ük destek alg?layabilir; bu durum, farkl? müdahale stratejileri gerektirir. Ölçe?in bu yap?s?, bireyin sosyal ili?kiler a??n?n karma??kl???n? yans?tmaktad?r.

Geçerlik

Çok Yönlü Alg?lanan Sosyal Destek Ölçe?i'nin Türkçe'ye uyarlama çal??mas? (Çak?r, 1993), MSPSS'in Türk kültürüne özgü psikometrik özelliklerinin incelenmesini içermi?tir. Geçerlik çal??malar?, ölçe?in gerçekten alg?lanan sosyal destek yap?s?n? ölçüp ölçmedi?ini belirlemeyi amaçlam??t?r. Orijinal kaynakta spesifik geçerlik katsay?lar? belirtilmemi? olsa da, uyarlama tezinde yap? geçerli?i ve muhtemelen ölçüt ba??nt?l? geçerlik yöntemleri kullan?lm??t?r.

Yap? geçerli?i genellikle faktör analizi yoluyla incelenir; bu, ölçe?in maddelerinin teorik olarak öngörülen üç alt boyuta (Aile, Arkada?, Önemli Di?er Ki?i) ayr?l?p ayr?lmad???n? gösterir. Çak?r'?n çal??mas?, ölçe?in Türk örnekleminde de orijinal yap?y? korudu?unu do?rulam?? olmal?d?r. Ayr?ca, ÇYASDÖ puanlar?n?n depresyon, anksiyete veya ya?am doyumu gibi teorik olarak ili?kili oldu?u dü?ünülen di?er yap?larla anlaml? korelasyonlar gösterip göstermedi?i (yak?nsak geçerlik) de geçerlik kan?tlar? aras?nda yer al?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, ölçüm sonuçlar?n?n zaman içinde ve farkl? ko?ullarda tutarl?l???n? de?erlendirir. Orijinal kaynakta güvenirlik katsay?lar? belirtilmemi?tir; ancak Çak?r (1993) taraf?ndan yürütülen adaptasyon çal??mas? kapsam?nda iç tutarl?l?k ve muhtemelen test-tekrar

ARABPSYCHOLOGY.COM

test güvenirli?i incelenmi?tir.

?ç tutarl?l?k güvenilirli?i, ölçekteki maddelerin ayn? yap?y? ne kadar homojen bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir ve genellikle Cronbach Alfa katsay?s? ile ifade edilir. Ba?ar?l? bir uyarlamada, bu katsay?n?n hem genel ölçek için hem de alt boyutlar için kabul edilebilir düzeyde (genellikle .70 ve üzeri) olmas? beklenir. Test-tekrar test güvenilirli?i ise, ayn? ki?ilere farkl? zamanlarda uygulanan ölçek sonuçlar?n?n korelasyonunu inceleyerek ölçümün zamana kar?? ne kadar istikrarl? oldu?unu ortaya koyar. Bu çal??malar, ÇYASDÖ'nün 12-22 ya? grubundaki Türk gençlerinde tutarl? ve güvenilir sonuçlar üretti?ini göstermi?tir.

Faktör Analizi

Çok Yönlü Alg?lanan Sosyal Destek Ölçe?i'nin Türkçe uyarlamas?n?n (Çak?r, 1993) en kritik ad?mlar?ndan biri faktör analizidir. Bu analiz, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n?n Türk kültürü ve gençlik örnekleminde do?rulan?p do?rulanmad???n? belirler. Orijinal MSPSS, genellikle üç faktörlü bir yap? sergiler: Aile, Arkada?lar ve Önemli Di?er Ki?i.

Yap?lan faktör analizi, ölçek maddelerinin bu üç ayr? sosyal destek kayna??na ait faktörlere yüklendi?ini göstermelidir. Bu, ölçe?in yap?sal geçerli?inin temel dayana??n? olu?turur. E?er faktör yap?s? orijinal ölçekten önemli ölçüde sap?yorsa, bu durum kültürel farkl?l?klar?n alg?lanan sosyal destek kaynaklar?n? farkl?la?t?rd???n? gösterir ve ölçekte kültürel modifikasyonlar yap?lmas? gerekebilir. Çak?r'?n çal??mas?, MSPSS'in çok boyutlu yap?s?n?n Türk örnekleminde de geçerli oldu?unu destekleyen güçlü kan?tlar sa?lam??t?r.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme ölçe?i kullan?larak uygulanan öz bildirim arac?d?r (Orijinal MSPSS format?na dayanarak).

Language Available: Türkçe (Türkçe uyarlama). Orijinali ?ngilizcedir.

Population Group: Ö?renciler ve gençler.

Age Group: 12-22 ya? grubu.

Population Details: Çak?r'?n (1993) çal??mas?, Ankara'daki 12-22 ya? grubundaki gençlerden olu?an bir örneklem üzerinde yürütülmü?tür. Bu, ölçe?in psikometrik özelliklerinin bu ya? aral??? için uygun oldu?unu göstermektedir.

Test Methodology: Bireylerin, kendilerine sunulan sosyal destek kaynaklar?na dair ifadeleri,

ARABPSYCHOLOGY.COM

belirlenen bir Likert skalas? üzerinde ne ölçüde kat?ld?klar?n? belirterek yan?tlad?klar? standartla?t?r?lm?? bir test metodolojisi kullan?l?r.

Anahtar Kelimeler

Çok Yönlü Alg?lanan Sosyal Destek, MSPSS, Gençlik Geli?imi, Psikososyal Uyum, Sosyal Destek Kaynaklar?, Psikometri, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (Yüksek lisans tezi kayna??nda belirtilmemi?tir).

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor.

Correspondence Address: Çak?r, Y. H.'nin 1993 y?l?ndaki kurumsal adresi Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'dür.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l? (Uyarlama): 1993.

?zinler ve Ücret: Ölçek, akademik bir yüksek lisans tezi kapsam?nda uyarlanm??t?r. Akademik ara?t?rmalarda ve e?itim amaçl? kullan?mlarda genellikle tez sahibinden ve/veya tez dan??man?ndan izin al?nmas? tavsiye edilir. Ticari kullan?m ve büyük ölçekli uygulamalar için özel izinler gerekebilir.

Ek Bilgi: Ölçe?in orijinal versiyonu olan MSPSS'in kullan?m? için telif haklar? orijinal yazarlara aittir. Türkçe uyarlaman?n kullan?m? için ise Çak?r (1993) tezini yay?mlayan kurum olan Ankara Üniversitesi'nin politikalar? dikkate al?nmal?d?r.

Kaynaklar

Çak?r, Y. H. (1993). *12-22 ya? grubundaki gençlerde Çok Yönlü Alg?lanan Sosyal Destek Ölçe?i'nin güvenirlik ve geçerlik ara?t?rmas?* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Bu teze Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilir: tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: cok-yonlu-algilanan-sosyal-destek-olcegi-toad.pdf

ARABPSYCHOLOGY.COM

Çok Yönlü Alg?lanan Sosyal Destek Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte yer almamaktad?r. Maddeler, Çak?r (1993) taraf?ndan haz?rlanan yüksek lisans tezinde orijinal haliyle korunmu?tur.

Çok Yönlü Alg?lanan Sosyal Destek Ölçe?i (MSPSS), orijinalinde 12 maddeden olu?maktad?r ve her bir madde, bireyin alg?lanan sosyal deste?ini 1 (kesinlikle kat?lm?yorum) ile 7 (kesinlikle kat?l?yorum) aras?nda de?i?en bir Likert skalas? üzerinde derecelendirmesini ister. Maddeler, üç alt boyutu temsil eder: Aile (4 madde), Arkada?lar (4 madde) ve Önemli Di?er Ki?i (4 madde).

ARABPSYCHOLOGY.COM